

SÚKL spolu s celníky zabavil nelegálně nabízené léky v tržnici SAPA. Ústav bojuje i proti dalším praktikám tzv. lékových šmejdu

7.9.2023 - Klára Brunclíková | Státní ústav pro kontrolu léčiv

Tzv. léková šmejdi v inzerátech často volí osvědčené taktiky - nabízejí časově omezené slevy, zvýhodněný nákup více balení najednou a neváhají ani neoprávněně použít fotografie známých lékařů stažené z internetu.

Prostřednictvím známých odborníků se snaží potvrdit účinnost propagovaných přípravků a upoutat zákazníky. Pacienti však místo „zázračného léku“ často dostanou přípravky, které obsahují jen látky běžně se vyskytující ve stravě.

Nabídku tzv. lékových šmejdu lze poznat například podle toho, že v ní nelze dohledat jméno výrobce ani provozovatele, obsahuje pouze objednávkový formulář a telefonní číslo. *„Nabídky bývají často anonymní, a pokud je v nich uveden název společnosti, po ověření v obchodním rejstříku zjistíme, že společnost neexistuje. Všem pacientům velmi doporučuji, aby takové výrobky neobjednávali. Pokud máte zdravotní obtíže, důvěřujte svým lékařům a poraďte se s nimi. Přestat s užíváním léků, které vám naordinoval lékař, může zkomplikovat váš zdravotní stav, nebo tím dokonce ohrozíte svůj život,“* vysvětluje ředitelka SÚKL Irena Storová.

Kvůli nabídce přípravku, která pacientům slibuje zázračné pročištění cév, se na SÚKL obrátil také kardiochirurg Jan Pirk. Tzv. léková šmejdi zneužili jeho fotografii a v inzerátu tvrdili, že sám podstupuje pravidelně „očistné kúry“ daným přípravkem. *„Mohu pacienty ujistit, že jsem nikdy nepropagoval žádné zázračné přípravky. Mé jméno, fotografie i odbornost byly zneužity a já vše řeším s policií,“* uvedl Jan Pirk. Státní ústav pro kontrolu léčiv provedl laboratorní rozbor daného přípravku, přičemž zjistil, že neobsahuje žádné léčivé látky. *„Kontrola SÚKL potvrdila, že pacient zaplatí nemalou částku a dostane jen pár tobolek přípravku, který pro jeho zdraví nemůže mít velký přínos, očekávaný efekt se nedostaví,“* uzavřel Pirk. Dotčený přípravek SÚKL zapsal na tzv. black list, kterým se snaží veřejnost varovat před takovými nákupy. Další kroky náleží jiným institucím.

Ne vždy však pacient utrpí jen finanční škodu kvůli zbytečně vynaloženým penězům, některá nelegálně nabízená léčiva mohou způsobit i škody na zdraví. *„Nezapomínejme, že léky vázané na lékařský předpis mohou vydávat pouze farmaceuti v lékárnách, zákon nedovoluje prodávat je přes internet ani v tržnicích,“* připomíná Irena Storová. **Léky nabízené mimo lékárnou jsou velmi rizikové. Mohou být prošlé, skladované v nevhodných podmínkách, které mají vliv na jejich účinnost, nebo může jít o padělky či neregistrovaná léčiva obsahující nebezpečné látky. Užívání takových léků může přímo ohrozit zdraví nebo i život pacienta.**

Kontrola v tržnici SAPA

V minulém týdnu podnikli inspektoři Státního ústavu pro kontrolu léčiv spolu se zástupci Celního úřadu pro hlavní město Prahu kontrolu v pražské tržnici SAPA. U tří kontrolovaných osob bylo zajištěno celkem 89 kusů nelegálně obchodovaných léčivých přípravků. *„S prodejci, kteří nelegálně nabízeli léčivé přípravky, bude zahájeno přestupkové řízení, přičemž jim hrozí pokuta až do výše 20 milionů korun. Zabavená léčiva budou po ukončení řízení odpovídajícím způsobem zlikvidována,“* přiblížila Storová s tím, že i nadále bude SÚKL ve spolupráci s celními úřady kontrolovat i další

prodejní místa, zejména pak příhraniční tržnice.

„Celní správa ČR realizovala v součinnosti se SÚKL kontrolní akci v tržnici SAPA, kde se v několika provozovnách primárně zaměřila na kontrolu značení lihovin dle ustanovení zákona č. 307/2013 Sb., o povinném značení lihu, při čemž ve dvou z nich skutečně zajistila 22 litrů neznačených lihovin. Tyto zajištěné lihoviny byly podrobeny také detekci na přítomnost nebezpečných látek (methanol) s negativním výsledkem. Podobné součinnostní akce ve spolupráci se SÚKL budou v blízké budoucnosti probíhat ve vytipovaných lokalitách v celé České republice,“ doplnil plk. Ing. Petr Müller, ředitel odboru 33 Generálního ředitelství cel – Dohledu.

Jak SÚKL bojuje proti tzv. lékovým šmejdům?

Státnímu ústavu pro kontrolu léčiv dává platná legislativa několik nástrojů, které pomáhají v boji proti tzv. lékovým šmejdům:

1. Postihování nelegálního zacházení s léčivými přípravky – Zákon o léčivech stanovuje pravidla pro veškeré zacházení s léčivými přípravky. Mimo jiné se tím rozumí také **distribuce, skladování a uchovávání, dodávání a přeprava, nabízení za účelem prodeje a výdej léčiv. Zacházet s léčivými přípravky jinak než v souladu s tímto zákonem je zakázáno. SÚKL proto postihuje nelegální nabídky léčiv, které se objevují například na sociálních sítích, v internetových bazarech nebo v tržnicích.**

-> V roce 2021 SÚKL udělil za nelegální zacházení s léčivy 27 pokut v celkové výši 1 831 000 Kč, v roce 2022 to bylo 25 pokut v celkové výši 534 000 Kč. V průběhu letošního roku pak šlo zatím o 10 pokut v celkové výši 138 000 Kč, v dalších 23 případech pak probíhá přestupkové řízení.

2. Blokování a postihování nelegálních internetových lékáren – Prostřednictvím internetu je dle zákona možné zakoupit pouze léčiva volně prodejná. Nelegální internetové lékárny ale nabízejí ve volném prodeji i léčivé přípravky vázané výhradně na lékařský předpis. Tyto nelegální lékárny často zasílají léčiva ze třetích zemí, přičemž od zákazníka vyžadují platbu předem.

K pacientovi se však léčiva nedostanou. Vzhledem k tomu, že tato činnost je protizákonná, jsou takové zásilky zadrženy celními úřady, které je nepropustí do ČR, resp. do volného oběhu v EU. Pacienti tak přicházejí o peníze.

SÚKL má dle zákona možnost blokovat stránky, které léčiva nabízejí nelegálně. Ústav vede seznam internetových stránek nabízejících léčivé přípravky v rozporu se zákonem a zveřejňuje ho na svém webu. Poskytovatelé připojení k internetu v ČR pak mají povinnost stránky do 15 dnů od zveřejnění v seznamu zablokovat.

-> Od počátku tohoto zákonného zmocnění, tj. od roku 2022, SÚKL zařadil na seznam 151 nelegálních internetových lékáren, v současnosti vede v této věci dalších 26 správních řízení.

3. Posouzení výrobku – SÚKL také rozhoduje v případech pochybností, zda je výrobek léčivým přípravkem, homeopatickým přípravkem, léčivou látkou, nebo léčivým přípravkem, který podléhá registraci. Tyto výrobky SÚKL vyhledává sám nebo se jimi zabývá na podnět. Posuzování provádí Ústav na základě podkladů, které dle zákona musí předložit výrobce nebo distributor. Pokud daný subjekt tuto zákonnou povinnost nedodrží a posouzení přípravku není možné, **považuje SÚKL výrobek za neschválený a varuje před ním spotřebitele prostřednictvím tzv. black listu, který zveřejňuje na svých webových stránkách zde.**

-> V roce 2021 SÚKL do skupiny léčivých přípravků přeradil 23 výrobků, v roce 2022 šlo o 40 přeřazených výrobků a během letošního roku jich bylo zatím přeřazeno sedm. Na tzv. black list SÚKL od roku 2017 zařadil již 180 přípravků, jen v letošním pak varoval před 16 výrobky.

Jak bezpečně nakoupit léky na internetu?

Jak již bylo zmíněno, prostřednictvím internetu lze nakupovat pouze volně prodejná léčiva. Nabízet léčivé přípravky vázané na lékařský předpis na internetu zákon neumožňuje. Při online nákupu volně prodejných léčiv doporučujeme, aby se pacienti vždy ujistili, že daná internetová lékárna má povolení zásilkového výdeje. Lékárny s tímto povolením lze poznat podle loga, které musejí mít uvedené na svých stránkách. Pokud pacient na logo klikne, dojde k ověření lékárny na stránkách SÚKL, kde se zobrazí detail lékárny a další informace.

Pokud se pacienti setkají s nelegální nabídkou léčiv na internetu, mohou ji prostřednictvím online formuláře nahlásit na SÚKL. Děkujeme za každé hlášení!

<https://www.sukl.cz/sukl/sukl-spolu-s-celniky-zabavil-nelegalne-nabizene-leky-v>